

Dosud tápeme v postpenitenciární péči

„Byl jsem pokořen a bylo mi to k dobru, naučil jsem se tvým nařízením“ (Žalm 119:71)

Lidé, kteří opouštějí vězení, mají problém se zařazením do běžného života.

Osoby propuštěné z výkonu trestu odnětí svobody jsou po opuštění vězení vystaveni veliké zkoušce: zvládnout život na svobodě. Systémové nastavení postpenitenciární péče státem přitom funguje jen částečně. **Postpenitenciární péče** je důležitým nástrojem prevence recidivy páchaní trestné činnosti osob propuštěných z výkonu trestu odnětí svobody. Státní systém je doplněn působením nestátních neziskových organizací, mezi nimiž je velký rozdíl v kvalitě odváděné práce. Inovace je nutná. Snížení **recidivního chování**, vedoucího k návratu propuštěných osob zpět do výkonu trestu odnětí svobody, je možné jen **zlepšením stávajícího systému**. Toto zlepšení přinese mnoho pozitivních efektů, například zvýšení bezpečnosti ve společnosti, obrovské finanční úspory státnímu rozpočtu atd.

Jedním z dílčích řešení je **podpora dobrovolnické práce**. Dobrovolníci pro práci s lidmi po výkonu trestu musí mít osobnostní dispozice, odbornou přípravu a nutné je i jejich průběžné vzdělávání. Věřící dobrovolníci jsou ideální možností. Takto pracuje **Mezinárodní vězeňské společenství, z.s.**, ale i jiné dobrovolnické organizace. Finanční podpora pro ně ze strany církví i jednotlivců je proto významná.

Vedle podpory kvalitní dobrovolnické práce jsou nezbytná též systémová opatření na poli státní a komunální postpenitenciární péče.

Systémové změny mohou významně zlepšit stávající praxi. Příkladem může být nový pilotní program „**Příprava na podmíněné propuštění**“. Jedná se o meziresortní program Městské části Praha 6, Vazební věznice Praha – Ruzyně a Obvodního soudu pro Prahu 6. Program zahájí 1. 7. 2019 a nebude čerpat žádné finanční prostředky z veřejných zdrojů. Městská část vypracovala metodiku k realizaci programu opírající se o bohaté a lety prověřené zkušenosti z praxe.

Příslušní pracovníci, kurátoři, pracují se silnou motivací odsouzených dosáhnout předčasného – podmíněného - propuštění z výkonu trestu odnětí svobody. Tuto motivaci při skupinových sezeních ve vazební věznici „přetaví“ v cílenou práci každého odsouzeného na sobě samém. Cesta k nalezení řešení totiž vede přes připouštění si vlastních chyb a selhání, uvědomění si důsledků trestné činnosti, poškození obětí, identifikaci rizikových faktorů.

„Byl jsem pokořen a bylo mi to k dobru, naučil jsem se tvým nařízením“ (Žalm 119:71).

Prodělaná osobní změna (*metanoia*) je základem budoucího řádného života. Na proces asistované vnitřní proměny odsouzeného navazuje konkrétní příprava na život na svobodě. Například zajištění odpovídajícího bydlení, práce, řešení osobních dluhů, náhrady škody z trestné činnosti, ambulantní léčby, pobytu v komunitě, dobrovolné spolupráce s psychiatrem, psychoterapeutem, smysluplné trávení volného času, vytváření sociálních vazeb v sociálně nerizikových skupinách, řešení nepříznivého zdravotního stavu atd.

Sociální kurátoři zůstanou garanty **návazné, kontinuální péče i po ukončení programu** a případném podmíněném propuštění z výkonu trestu odnětí svobody. Odsouzení získají díky účasti v programu k sociálním kurátorům důvěru, a navázaná spolupráce by měla pokračovat neomezeně dlouhou dobu s ohledem na potřeby jednotlivce.

Každý z nás může podpořit systémovou změnu

Každý z nás má nejen možnost podpořit nebo se přímo zapojit do dobrovolnické práce, ale také napomoci ukotvení pozice **sociálního kurátora pro dospělé**. V zákoně o sociálních službách MPSV aplikuje záměr nahrazení označení **sociální kurátor** označením **sociální pracovník se specializací**, což může v konečném důsledku vést na mnoha místech ke zrušení nebo redukci poskytovaných služeb s významnými negativními dopady na klienty.

Sociální práce v obcích, tedy i práce sociálních kurátorů, byla posledních 5 let dofinancována z dotací rozdělovaných MPSV. V tomto roce Ministerstvo práce a sociálních věcí **prezentovalo záměr pro rok 2020 poskytnout nulové dotace**. Skutečnost odůvodnilo požadavkem z Ministerstva financí na úspory v resortu. I přes nasazení dobrovolníků, církevních pracovníků a zapojení neziskového sektoru, pokud by se uvedený záměr realizoval, nevyhnutelně by to v konečném důsledku vedlo ale v mnoha případech ještě **k významnému snížení objemu i kvality sociální práce**, včetně odborné práce sociálních kurátorů. Hlavním alarmujícím důsledkem nulových dotací by pak byla neudržitelná **finanční situace pro zavedené, kvalitní sociální služby s následným celospolečenským dopadem**. Tomu bychom se měli snažit předejít, nejen v zájmu postižených klientů, ale celé naší společnosti.

Václav Malý, biskup
předseda Rady Iustitia et Pax

26. 6. 2019